

Rend- Tartományi Közlöny

A KAP. SZ. JÁNOSRÓL NEVEZETT FERENCRENDI TARTOMÁNY

HIVATALOS KÖZLÖNYE

1915. Junius

A FÖTISZTELENDŐ P. PROVINCIALIS MEGBIZÁSÁBÓL SZERKESZTI:

P. PESTI EMMÁNUEL

GYÖNGYÖSI HÁZFŐNÖK, THEOLOGIAI TANÁR.

Kiadótulajdonos: A Kap. Sz. Jánosról Nev. Ferencrendi Tartomány Főnöksége Gyöngyösön.

Az új Generalis Constitutiókról.

(A kórusról.)

(Folytatás.)

A kórusi kötelezettség azonban a kánonjog értelmében csak úgy áll be a szerzetesi családban, ha a szerzetesek a kórusi kötelezettség betöltéséhez elegendő számban vannak. Az egyházjogászok véleménye szerint legalább négy nem akadályozott klerikus vagy papszerzetesnek kell lenni a zárdában, hogy a kórusra kötelezve legyenek. Ha azonban ezek közül egy vagy kettő betegség vagy más mulaszthatatlan kötelesség miatt nem tudna a kóruson megjelenni, már megszűnik a kórusi kötelezettség, mert a többiek nincsenek elegendő számban. Ebből következik, hogy kisebb zárdáinkban a kánonjog értelmében nincs kórusi kötelezettség. Ha azonban a kisebb két vagy három presbyterből álló szerzetesi családainkat nem is kötelezi a kánonjog a kórusra, buzdítják őket erre a Constitutiók a 162. pontban, sőt a mi Provinciánkban a Ven. Definitorium erre kötelezi is a kisebb zárdákat, mert hiszen a mi szerzetesi életünk a közös imádság, elmélkedés és napirend nélkül megszűnne szerzetesi élet lenni és a világi papságtól csak névleg különböznénk és meglennénk fosztva a tökéletesség leghathatósabb eszközeitől. A hol ugyanis elnémul a kórus, ott többé nem beszélhetünk szerzetesi életről. — Így tehát ha csak két paptagja is van valamelyik zárdának, mégis lelkiismeretben kötelesek az officiumot karban végezni. Világos azonban, hogy ilyen kis családoknál többször elő fog fordulni, hogy más irányú kötelezettségek miatt itt-ott kénytelenek lesznek a kórust elhagyni, de ennek persze rendkívüli esetnek kell lenni és úgy kell az offi-

cium idejét beosztani, hogy lehetőleg akadályozva ne legyenek.

Szükséges, hogy itt szóljunk a kórus helyéről is. Említettük fentebb, hogy a zsolozsma ima és az ennek megfelelő konvent mise az Egyház mindennapi kultusza, a melyet az Egyház, mint ilyen mutat be az Istennek az egész Egyház nevében. Ez a kultusz e szerint csak nyilvános lehet, a melyben ajánlatos lehetőleg a világi híveknek is részt venni. Ebből persze az következik, hogy a zsolozsmát a nyilvános istentiszteletre szánt helyen t. i. a templomban kell végezni, a hol az összes hívek szoktak jönni az istentiszteletre. Tényleg az Egyház ezt sürgeti és szigorúan megköveteli. A karimának tehát a templomban kell történnie, hogy azt a hívek is hallhassák és avval imáikat összeköthessék. Az egyházjog szerint tehát nem tesz eleget a kórusi kötelezettségnek az szerzetesi család, mely a kórust nem a templomban tartja. Az általános hely tehát pontosan meg volna határozva, de sehol sincs meghatározva, hogy a templom mely részében legyen a karimának szánt hely vagyis a kórus, itt inkább a szokás az irányadó. Ha a Chorus görög szót boncolgatjuk, azt találjuk, hogy az azt a kör-táncot jelenti, a melyet a pogány görögök a bálványok oltárai körül szoktak járni az áldozatok alkalmával és a mellyel kapcsolatban hymnusokat énekeltek isteneik tiszteletére. Ezt a szót azért alkalmazták a karimára, mert azt a papság kezdettől fogva az oltár körül állva imádkozta és énekelte. E szerint a karimának és a kórusnak helye az oltár körül van. Tény-

leg itt találjuk a kórust mindenhol a régi időben és a külföldön ma is. A templom apsisában félkörben szoktak lenni stallumok és ezek mintegy körülveszik az oltárt, a mely a szentély közepén áll. Másthelyütt meg azt látjuk, hogy az oltár van a templom apsisában, a stallumok pedig két oldalt az oltár előtt a szentélyben. Jelenleg a külföldi szerzetes templomokban az előbbi a szokásos t. i. hogy az apsisban vannak a stallumok és így az előttük levő oltár nem enged bepillantást a templomból a kórusba, sőt az oltár mellett két oldalt, a hol bejárás van a kórusba, függönyöket is szoktak alkalmazni, hogy a szerzetesek védve legyenek imájuk közben a kíváncsi tekintetektől. A karima végzése közben előirt szertartások is, melyeket a mi rendi Caeremonialénkban olvasunk, ilyen kórust tételeznek föl és csak így tudjuk megérteni, hogy többször kell az oltár felé fordulni és arra inklikálni, hogy az officium alatt az oltáron a gyertyának kell égni, hogy a diaconusnak az ünnepélyes mise alatt a kórust incensálni kell, a subdiaconusnak meg Pax-ot kell adni a kórusnak stb. Ezek mind csak úgy tölthetők be, ha a kórus az oltár körül van, ép azért kimondhatjuk, hogy a liturgikus szabályok, ha nem is kimondottan, de hallgatagul azt követelik, hogy a kórus az oltár körül legyen. Régente ez nálunk is így volt minden templomban. Ha a régi mohácsi vész előtti templomainkat vizsgáljuk meg, úgy találjuk, hogy azoknak szentélyei mind aránytalanul hosszúak, a mai templomokhoz képest. Ez onnan van, mert nemcsak a nagy oltárt, hanem a kórust is be kellett fogadniok. Most nálunk Magyarországon ugyszólva csak a székesegyházakban találjuk a kórust a szentélyben, míg a többi templomokban a kórust a bejárat fölötti karzaton helyezik el, messze a főoltártól. Ennek magyarázatát abban találjuk, hogy a mi jelenlegi templomaink majdnem mind a török kiűzés utáni inséges időkben épültek, mikor a töröktől elpusztított templomokat sietve fölépítették; részben tehát, hogy takarékoskodjanak az építkezéssel, részben pedig mivel akkor úgy a világi, mint a szerzetes pap-ság nagyvön gyér volt, szűkebbre szabták a szentélyeket és az orgonának valamint a karnak helyét az ajtó fölötti emelvényre helyezték és ezt az emelvényt el is nevezték nálunk kórusnak, holott az igazi kórus csak az oltár körül lehet. Minthogy azonban tilalmat az ilyen emelvényre helyezett kórus ellen az Egyház szabályai között nem olvasunk, azért nem mondhatjuk azt tilosnak, törekedni kell azonban, hogy legalább az ilyen kórust úgy alakítsuk át, hogy ott a karima alatti rubrikák betölthetők legyenek. Lehetne pl. itt is a közepén egy oltárt fölláztatni, a mely köré helyezkednének el a stallumok és a hétköznapokon a konvent misét itt lehetne végezni, ilv módon a mi kórusaink teljesen megfelelénének a követelmé-

nyeknek, legfeljebb csak az a defectus maradna, hogy nem a főoltár körül vannak és így az ünnepélyes misék és vesperások nem végeztetnének a kar közelében és annak részvételével.

Minthogy nálunk a tél nagyon szigorú szokott lenni, a karimát nagy nehézség nélkül nem végezhetjük a hideg templomban, az már most a kérdés, hogy szabad-e a nyilvános karimát más fűtött helyiségben végezni? Főntebb említettük, hogy a karima az Egyház nyilvános imája, azért a kórusi kötelezettségnek a templomon kívül nem lehet eleget tenni, ezen szempontból tehát egy a templomon kívül álló helyiségben nem lehet nyilvános karimát végezni; minthogy azonban a sekrestye és a templom esetleges kápolnáí, melyek ajtóval vagy ablakkal a templommal össze vannak kötve, a templom részeinek mondhatók és az ott végzett istentisztelet nyilvános jelleggel bír, semmi sem akadályozza, hogy a sekrestyében vagy egy ilyen oldal kápolnában, a mely télen befűthető, legyen a nyilvános karima. Nehogy azonban egyes helyeken nagyon tág értelemben vegyék az ilyen mellék kápolnákat és esetleg a templommal össze nem függő helyeken végezzék a karimát, az Egyház úgy intézkedett, hogy csak úgy lehessen ilyen mellék kápolnában végezni a nyilvános officiumot, ha azt előbb a megyéspüspök megvizsgálta és a templommal eléggé összefüggőnek találta, mert csak így lehet mondani, hogy a karima a templomban tartatik. Lássuk csak erre vonatkozólag a S. R. Congregatio véleményét. Álljon itt a következő resolutio:

I. An Fratres Minores praecepto chori satisfaciant, Officium divinum recitando in Oratorio privato Conventus, ab ecclesia separato? Quod si negative.

II. An praecepto chori satisfaciant, Officium Divinum recitando in oratorio privato Conventus, quod aperto muro vel accessu, ecclesiae jungitur?

III. An Superior localis dispensare possit, ut eius arbitrio ex causa, velut ob nimium frigus, seu calorem, per aliquot menses Officium divinum recitetur extra Ecclesiam in Oratorio Conventus vel Sacristia?"

S. Congregatio die 12 Decembris 1879 sic rescribere rata est:

Ad I. Negative.

Ad II. Affirmative juxta modum, nimirum: Ad Reverendissimum Episcopum, qui tamquam Apostolicae Sedis Delegatus visitet locum, et videat an sit decens et cum ecclesia communicet.

Ad III. Provisum in secundo.

E szerint tehát a téli hidegben megengedheti az előljáró, hogy a karima valamelyik oratoriumban legyen, a hol fűteni is lehet, de ezt a helvet meg kell vizsgálni a megyés püspöknek, mint az apostoli szentszék megbí-

zöttjának, hogy megfelelő-e és össze van-e kötve a templommal ablak vagy ajtó által? És csak úgy szabad ott végezni a karimát, ha a megyés püspök azt a szabályoknak megfelelőnek találta. A S. R. Congregatio ezen döntvényére támaszkodva épültek nálunk az ugynevezett oratoriumok, a melyek téli kórusokul használatnak, sőt ha elfogadható ok van rá, máskor is ott végeztetik a karima. Ezeket az oratoriumokat szintén úgy kell berendezni, mint a kórusokat t. i. középen az oltár legyen és e körül a stallumok, hogy így a rubrikáknak minden megfeleljen.

A mi az officium idejét illeti, különbséget kell tenni a privát recitálás és a kórusban végzett officium között. A privát recitálás idejében nagyobb a szabadság, mint már ismeretes, a kóruson azonban az idő jobban kötve van. — A Matutinumot persze a kóruson éjjélkor kellene végezni, de ez már nagyon kevés helyen szokás, így hát az a kérdés, hogy mikor lehet éjjélen kívül a kóruson végezni a Matutinumot? Eddig nem volt szabad a kóruson a Matutinumot anticipálni, ezt eddig csak a privát recitálásban volt szabad tenni, a kóruson csak az év bizonyos napjain volt megengedve a Matutinum anticipálása, és pedig a nagyhét három utolsó napján, Urnap nyolcadán és a szeplőtelenfogantatás nyolcadán, a többi napokon vagy éjjélkor, vagy legalább hajnalban kellett a Matutinumot a kóruson recitálni. Legujabban azonban a szentszéktől jóváhagyott Caeremonialénk úgy nyilatkozik, hogy „Matutinum semper anticipari potest, quando media nocte non dicitur“. Caeremoniale Rom. Seraphicum 155. Így tehát a kóruson mindennap lehet a Matutinumot anticipálni, de persze nem egy órákor délután, mint ez némely társulat paptagjainak meg van engedve, sem mindig két órákor, mint újabban

ezt a S. R. Congregatio általában megengedettnek nyilvánította, mert ezek csak a privát recitálásra vonatkoznak; hanem a recitálásnak a különböző évszakokban a S. R. Congregatio által megállapított idő előtt nem szabad történnie. Nálunk ez ellen nem is vét senki, mert a kórusi Matutinum öt óra, vagy háromnegyed hat előtt nálunk sehol sem szokott kezdődni, ebben az időben pedig a nyár közepén is szabad már az anticipálást a kóruson elkezdni, mert hisz nyáron négy órákor már szabad az anticipálást elkezdni.

A órák ideje a kóruson már nincs így megállapítva. Általában hajnaltól fogva lehet azokat a kóruson végezni, úgy hogy a Tertia után legyen a konvent mise, a Sextát és Nonát, ha kell azokat esetleg a konventmise előtt végezni, úgy egész délután három óráig bármikor lehet azokat a kórusban végezni, mert eredetileg a Nona délután három órákor volt. Nekünk persze az időre nézve ragaszkodnunk kell a Provincia előírásához.

A Vesperás és az utánna következő Completorium idejére nézve pedig csak annyit tudunk, hogy privátim lehet ugyan ezeket már déli 12 órákor végezni, a S. R. Congregatio azonban 3340 számú resolútiójában tiltakozott az ellen, hogy a székesegyházakban a Vesperás kórusi recitálására háromnegyed kettőkor már elkezdődjék. Ez tehát nekünk is irányadó. Ugy látszik, két óra előtt, ha csak valami törvényes szokásra nem hivatkozhatunk, alig szabad a Vesperást és a Completoriumot a kóruson elkezdni. Persze itt nem szólunk a Quadragesimáról, a mikor a Vesperásnak a kóruson az ebéd előtt kell lennie.

(Folytatjuk.)

Rendünk Nagykáptalana.

Dacára a háborus viszontagságoknak a rendi nagykáptalant mégis sikerült megtartani. A káptalan tagjai május 10-én kezdtek gyülekezni az örök városban és 13-ig benépesült a sz. Antal kollegium hatalmas épületszoportja. Az érkezőket egy ügyes belga lajkus testvér fogadta a portánál, a ki mindenkinek a kezébe nyomta a káptalan összes tagjainak kinyomtatott névsorát, azután egy kártyát a melyre pontosan föl volt jegyezve, hogy a illető melyik emeleten és hányadik szobában fog lakni, melyik oltárnál és mikor fog naponkint misézni és az ebédelőben hol fog ülni; végül átadta a szobakulcsot és fölvezette őt a szobájába, a hol minden szükséges szépen el volt készítve. Provincialis atyánk a kuriában a második emelet 4 szá-

mu szobájában kapott lakást, mellette lakott a másik két magyar Provincialis atya és ugyanazon a folyosón volt főtiszt. Bendes Valerián Definitör Generalis atya szobája is. Így tehát a magyarok szépen együtt voltak. Lehetőleg így voltak együttesen beosztva a többi nemzetiségbeliek is. Május 13-ára a káptalan legnagyobb része már együtt volt, a háborus viszontagságok miatt azonban egyesek elkéstek, összejött azonban mégis 100 választó tag, úgy hogy mindössze csak hárman maradtak el Amerikából. A többi amerikaiak annál inkább az európaiak teljes számban megjöttek és éppen száz szavazatot képviseltek. Ugy látszott, hogy ennyi rendtagot nem képes befogadni a kollegium, pedig dacára annak, hogy mindenkinek tá-

gas külön szobája volt, a sz. Antal kollegium még sem volt tele. A negyedik emeleten az idegenek közül senki sem lakott és az alsóbb emeleteken is maradt még vagy ötven szoba üresen.

A Generalis atya szeretettel fogadta a kapitularis atyákat és igazán bőségesen gondoskodott mindenről, különösen figyelmet fordítva a külföldiekre a kik az olasz életmódhoz nem voltak szokva.

A káptalan ideje alatt a kóruson P. Kaufmann József Definitor Generalis volt a hebdomadarius, Bendes Valerián és Dreyer Kolumbán Definitor Generalis atyák pedig az akolythusok, az ebédelőben pedig a lectionarius teendőt P. Marcus della Pietra Secretarius Generalis végezte.

Áldozócsüörtökön délelőtt $\frac{1}{2}$ 10-kor a káptalan összes tagjainak részvételével megtartott az első könyörgő körmenet a káptalan sikeréért. A körmenet a templom és a Kollegium hatalmas keresztfolyosóin haladt végig meghatóan énekelve a mindenszentek letenyéjét. A körmenet végeztével ünnepélyes sz. Mise volt, melyet P. Seraphinus del Seppia a toszkánai sz. József Provincia tartományfőnöke celebrált Rodics Ráphael Cyrill-Methód és Parri Nándor amerikai provinciálisok segédletével. — Ugyanez nap délben az ebédnél a Generalis atya kiosztotta a káptalan tagjai között a tartandó ülések tárgyainak kinyomtatott sorozatát, hogy úgy azok megvitatásához mindenki előkészülhessen, továbbá a káptalan összes tagjainak joghatóságot adott, hogy egymást gyónathassák.

Másnap vagyis 14-én reggel 9 órakor volt az első plenáris ülés a kollegium dísztermében, a mely úgy nagyságánál, valamint fényes díszítésénél fogva csakugyan megérdemli a díszterem elnevezést. A szeráfi rend apoteozisének óriási csodaszép képe alatt állott az elnöki emelvény, a melyen a Minister Generalis és az ő Definitoriuma foglaltak helyett, ez előtt állott egy zöld asztal a Káptalan jegyzői illetőleg titkárai részére, balról pedig egy emelvény az előadók részére. A káptalan tagjai a termen végig székeken foglaltak helyet. — Az ima előrebocsátása után rendünk tiszteletreméltó ősz Generalisa emelkedett szóra. Szeretettel üdvözölte az egybegyűlt atyákat, vázolta nagykáptalan célját, előadta mi mindent vár a rend a nagykáptalantól és kérte a káptalan tagjait, hogy egyesült erővel segítség azokat megvalósítani. Majd a Secretarius Generalis által fölvastatta a választó tagok névsorát és kinek kinek feleni kellett: „Adsum“. Miután megállapították, hogy kik vannak jelen és kik hiányoznak, a Generalis előterjesztésére megválasztották a káptalan hivatalnokait. A káptalan titkára lett a Szentföld Custosa P. Cimino Szerafin, se-

gédtitkár pedig P. Holzapfel Heribert bajor provinciális. Azonkívül megalakították az előirt két bizottságot, a melyek közül az egyiknek tiszte átvizsgálni azokat az iratokat, melyeket a káptalan tagjainak kellett magukkal hozniok, ugyanezeknek kellett a provinciálisok pecsétjeit is felülvizsgálni, ezeket nevezik „Revisores scripturarum“; a másik bizottság pedig, a kiket „Auditores causarum“-nak neveznek, a Generalis és kuriája ellen felhozott esetleges panaszok meghallgatásával és elintézésével foglalkoznak. Rögtön az ülés után külön helyiségekben mindkét bizottság munkához látott. A káptalan tagjai egyenkint megjelentek a revisorok előtt és átadták írásaikat és bemutatták pecsétjeiket, innen az auditorokhoz mentek, a hol vagy leadták esetleges panaszait, vagy bizonyították, hogy nincs semmi panaszuk.

Ezen időtől kezdve naponkint voltak ülések a megállapított tárgysorozattal. Szombaton vagyis 15-én a gyűlés a szeráfi kollegiumokról tárgyalt. Előadó volt Dreyer Kolumbán Definitor Generalis atya. Ez ügyben sok üdvös indítvány volt.

Másnap vasárnap vagyis 16-án $\frac{1}{2}$ 10-kor ismét körmenet volt, utánna solemnis Misével, melyet Ocerin Jaúregui András spanyol Vicarius Generalis tartott két spanyol provinciális segédletével; Utánna a díszteremben Olivieri Jeremiás nápolyi tartományfőnök nagy hatásu akademikus beszédet tartott a bold. Szűz szepölöten fogantatásáról.

Délután 5 órakor, plenárius ülés volt, a hol a rend belső lelkiéletéről volt szó, valamint azon eszközökről, a melyekkel a regularis observantiát elő lehetne mozdítani. Az előadó Ocerin Jaúregui András spanyol Vicarius Generalis volt, a vitában a többek között élénk részt vettek a mariánus és az erdélyi provinciális atyák is.

Másnap 17-én délelőtt a szerzetesi ifjuság neveléséről, a studiumokról, majd utóbb a bel-földi missiókról tárgyalt a kapitulum. Az elsőnek előadója Ugolini Kamil alvernai provinciális volt. Sok jó és üdvös dolgot adott elő, melyeket a kapitulum a megfelelő vita után el is fogadott kivéve egyet a mely a klerikusok önképző köreiről szólt. Ugolini azt ajánlotta, hogy az önképzőköreket el kell törölni. Provinciális atyánk azonban és Lismont Albert belga provinciális felszólaltak ellene és oly sikerrel fejtették az önképzőköreket hasznát, hogy Ugolini véleményét félretéve a kapitulum kimondotta, hogy az önképzőköreket fenn kell tartani. Ugyanekkor nagy hatással beszélt Bendes Valerián Def. Generalis atya a lectorokról. — A missiók előadója Rodič Raphael Cyrill provinciális atya volt, a ki nagyon ügyesen fejtette ki a missiók körül kívánatos újításokat.

Délután sürgés-forgás és készülődés volt észlehető a kollegiumban. A kollegium díszes püspöki szobája előtt szőnyeget terítettek ki és az oda vezető folyosórészt bibor függönnyel zárták el. A Generalis atya jelezte, hogy $\frac{1}{2}$ 5-kor fog jönni rendünk főmagasságu biboros protektora Giustini Fülöp, akit a szentatya elnöknek küldött ki a Generalis választásra és a ki most fogja megkezdeni az első scrutiniumot, vagyis mindenkivel külön tanácskozni fog a választandó Generalisról. Tényleg pontosan $\frac{1}{2}$ 5-kor berobogott a biboros zárt hintója a kollegiumba és a főmagasságu protektort a Generalis atya fogadta a Definitoriummal. A biboros impozáns szép magastermetű szikár alak, finom, előzékeny és mindenki iránt szeretetteljes és leereszkedő. Egyszerű fekete talár volt rajta, vállairól azonban lecsüngött magas méltóságának jelvénye a biborpalást. Rögtön fölsietett a számára készített terembe, a hol azonnal megkezdte a scrutiniumot, a mi tekintve a szavazók nagy számát, igen nagy munka volt. Egyenkint mentek hozzá a kapitulum tagjai kezdve a Generalistól lefelé, majd a következő napokban a második scrutiniumnál kezdve a legutolsótól a Generalisig, fölfelé. Délután $\frac{1}{2}$ 5-től egész este 8 óráig hallgatta az atyákat a biboros főpap, akkor eltávozott; de mivel este 8-ig csak negyven atyával értekezett, másnap 9-kor folytatta a scrutiniumot egész délig. Délben a kapitularisok nagy öröme a kollegiumban maradt ebédre, a hol fesztelenül és bizalmasan elbeszélgetett az atyákkal és különösen tetszett neki a jó Mihačević Lőrincz bosznjai provinciális atya az ő hatalmas ősz bajuszával. — Ugyanezen nap előtt elkezdődtek a tanácskozások a Generalis választásról. Az egy nemzetbeliek lehetőleg együtt tanácskoztak, a magyarok a németekkel és szlávokkal egy pártot alkottak. Az első napokban a külföldiek majdnem mind és az olaszok közül vagy huszan Bendes Valerián atyát jelölték Generalisnak, de mikor a háborus bonyodalmak egyre tarthatatlanabbá tették Rómában a külföldiek helyzetét és a választandó új Generalisnak is, mint magyarnak, maradása nem lett volna tanácsos, lassankint az a vélemény kapott lábra, hogy tanácsosabb lesz olaszt választani és így mi magyarok elestünk attól a dicsőségtől, hogy közülünk kerüljön ki a Minister Generalis. — A választók bizalma kezdett a még elég fiatal, de rendkívül érélyes szentföldi Custos P. Cimino Szerafin felé fordulni, a ki dacára annak, hogy többen P. Dreyer Kolumbán és Lemos Placid köré csoportosultak, meg is választatott a Generalisi méltóságra. Ekkor azonban még majd egy hét választotta el a Káptalant a választástól, a mely idő alatt a Káptalan több ülést tartott és néhány ünnepélyes aktust végzett. Kedden vagyis 18-án tartotta az egy-

begyült atyák előtt a díszteremben Provinciális atyánk beszédét sz. Ferenc Atyánkról, a mely beszéd nagyon kedvesen hatott a hallgatóságra, maga a Rssmus Minister Generalis is gratulált neki és néhány könyvet adott neki emlékül saját műveiből. A következő ülésekben a plébániákról és a III. rendről volt szó. Nagy fontosságú volt a hetedik ülés, a melyen a Rssmus Minister Generalis beszámolt négy évi kormányzásáról és egyszermind a revisores scripturarum és az auditores causarum bizottságok elnökei jelentést tettek a Káptalannak működésükről. Különösen érdekes volt Perrone Alfonz római provinciális jelentése, a ki a revisorok elnöke volt, a mely bizottságnak a mariánus provinciális atya is tagja volt. Perrone jelentése szerint rendünkben van 92 Provincia, 667 zárda (Konvent), 689 Residentia és Hospitium, a rendtagok száma 16, 820, de ebbe nincs beleszámítva három provincia, a melyeknek provinciálisai nem tudtak eljönni a Káptalanra és így persze jelentést sem tettek. A legutóbbi Káptalantól vagyis hat év alatt meghalt 1708 rendtag. Ebből megállapítható, hogy a ferencrend a legnagyobb szerzetesrend az egész Egyházban.

Csütörtökön vagyis 20-án reggel ünnepélyes szent mise volt a Szentlélek Isten tiszteletére, melyet Dané Lucián francia provinciális tartott két másik francia segédletével. A szentmise után a Káptalan tagjai ismét a díszteremben gyülekeztek, a hol Bennenbroek Simon hollandi provinciális nagy hatású beszédet tartott a Szentlélek Istenről és a jó választásokról. A beszéd után az egész gyülekezet a templomba ment, a hol kihelyezték a legm. Oltáriszentséget imádásra és egész estig a provinciálisok kettenként adoráltak, mignem este 7 órakor a legm. Oltáriszentség visszahelyeztetett az oltárszekrénybe. Péntek a tanácskozások napja volt a szombati választásra.

Szombaton reggel 6 órakor maga a Minister Generalis mondotta az ünnepélyes szent Misé a Generalis Definitorok segédletével és 8 órára volt kitűzve a választás a Kollegium nagy ebédlőjében. Nyolc óra tájban látható izgalommal gyülekeztek a választó atyák a nagy ebédlőben, a mely erre az alkalomra meglepő módon volt előkészítve. Az óriási ebédlő falai mellett véges-végig asztalok húzódtak, a melyekre mindenkinek a helyére tinta, toll volt fölállítva bibor mennyezettel a főmagasságu elnök számára, az előtt pedig egy hosszú zöd asztal állt a scrutátorok számára és ezen az asztalon volt a szavazó urna. Az asztal végén pedig egy nagy feszület volt elhelyezve két égő gyertya között. Pontban 8 órakor bevonult biborosi díszben Giustinij Fülöp protektor kardinális és helyet foglalt a neki készített trónon, erre becsukták az

ajtókat és a választás megkezdődött. Mindenekelőtt a főmagasságu biboros egy mély gondolatokkal telt magas szárnyalású beszédet intézet a káptalanhoz, a melyben kiemelte rendünk nagy szerepét az Egyház életében és ép azért nagy fontosságúnak mondotta a Generalis választását. Buzdította a szavazókat, hogy ilyen nagy fonosságú dologban csak a lelkiismeretükre hallgassanak és olyan rendtagot válasszanak Generalisnak, a ki ennek a hatalmas és nagymunkakörű institutumnak javára lesz. A mély hatású beszéd ehangzása után rendünk ősz Generalisa a biboros trónja elé járult, a hol térdre borulva, ritka alázatossággal vádolta magát az egész gyülekezet előtt hibáiról, gyarlóságairól és tévedéseiről, melyeket négy évi kormányzása alatt elkövetett, majd lemondva méltóságáról, kérte a Káptalant, hogy olyan utódot válasszon neki, a ki nemcsak az ő hibáit fogja kijavítani, hanem a rend javát minden tekintetben elő fogja mozdítani. A biboros meghatva felelt a tiszteletre méltó ősz szerzetesnek és mikor az ő lemondását elfogadta, kiemelte az ő nagy érdemeit a rend kormányzásában. Óriási tapsvihar volt erre a felelet és a biboros fölemelve a meggörnyedt aggastyánt magához ölelte. A tulajdonképeni választás az után kezdődött. A biboros feloldozta ad cautelam a választókat minden cenzura alól, majd mindnyájan leborulva a „Veni creator!“ énekeltek. Ennek befejeztével megírták a szavazócédulákat és azokat összehajtogatták. Erre a Secretarius Generalis névszerint szólította a választókat, a kik az urnához járultak, előbb a feszület elé leterdelték és megesküdtek, hogy csak méltót választanak, azután szavazócédulájukat az urnába dobták, mire meghajolva a biboros elnök előtt, helyükre mentek. Miután mindenki leszavazott a Scrutatorok, akik között Skunca Bonaventura dalmát provincialis volt a Secretarius és a fő faktor, megolvasták a szavazatokat és azokat kibontva szorgosan jegyezték mind a hatan, míg végre az eredményt a Secretarius Scrutator összeállította és az ambóra sietve a káptalannak kihirdette. Egy scrutinium körülbelül egy órát vett igénybe, mert nagy volt a szavazók száma és négy ilyen scrutiniumot kellett tartani, míg végre a választás megtörtént, mert az első három scrutiniumnál senkinek sem volt abszolút többsége. A választás a még aránylag fiatal szentföldi Custosra Cimino Szerafinra esett, a kit a volt Generalis atya helyéből fölemelve kezénél fogva a biboros elnök elé vezetett. Remegve állott ott P. Cimino és egy ideig egy szót sem tudott szólani, míg végre sok biztatás után kijelentette a biborosnak, hogy a választást elfogadja. Erre megnyiták a nagy ebédő ajtai és Róma 14 ferencrendi zárdájának tagjai nagy tömegben vo-

nultak be, úgy hogy az óriási terem színültig telt meg a szerzetesek sűrű csoportjától. A keresztvívő és az énekesek közel a biboroshoz és az új Generalishoz foglaltak helyet. Az emelvényen újra föltűnt Skunca Bonaventura hosszú száraz alakja, a ki most már a nyilvánosságnak hirdette ki harsány hangon a választás eredményét. Szavai végeztével egyszerre fölhangzott a „Te Deum“, a biboros fehérsejlem pluviálét öltött és jobbkezeivel vezetve az új Generalist a „Te Deum“ hangjai mellett kettes sorban megindultak a szerzetesek a templomba. A remekül földiszíjtett templomot már tele találták néppel és szerzetesekkel, a kik t. i. a választási terembe nem értek be. Az orgona zugása közben foglalt helyet a biboros az oltárhoz állított széken és az új Generalis letette kezeibe a hitvallást, valamint a fogadalmat is, hogy hivatali idejében semmiféle főpapi hivatalt nem vállal el. Erre a biboros fölkelte és az oltáron aláírta a választási okmányt és a megfelelő szavak kíséretében átadta az új generalisnak a rend pecsétjét. Így bevégezte tisztét és a sekrestyébe távozott. Távozása után az új generalis fogadta széken ülve alattvalóinak hódolatát. Először a volt Generalis csókolt neki kezet, majd jöttek mind végtelen sorban a többi szerzetesek vagy háromezren, végül egy csapat katona lépett a szentélybe, hogy kezet csókoljon az új Generalisnak. Ezek a különböző helyekről behívott szerzetes atyák voltak, a kiket a szövetségtörő olasz kormány a háboru miatt katonáknak hívott be és a kik akkor még Rómában időztek. Meghatók voltak e kardos szerzetesek, a ki könnyel szemében borultak le az új előljáró előtt nemcsak üdvözölve őt hanem egyszersmind bucsuzva is tőle. A szertartást az új Generalis áldása fejezte be, a mely után a szerzetesek visszaindultak a sekrestyébe. A választás reggel 8 órától egész délig tartott, éppen delet harangoztak, mikor az új Generalis bevonult a templomba.

Az új Generalis igen kedves és megnyerő alak. Alig negyven éves, de már galamb ősz, sovány aszkéta természetű, szemei azonban tele vannak tüzzel. Hangja lágyan csengő, de kiérzik belőle az erély. Leereszkedő és szeretetteljes mindenkivel szemben és eddigi tevékenysége igen sokat ígér. Született 1875 október 3-án Kapri szigetén. Már kora ifjúságában felöltötte szent Ferenc Atyánk ruháját a nápolyi Provinciában. Felsőbb kiképzését Rómában nyerte és sok éven át volt a római szent Antal kollegium tanára, a hol a szentírás tudományokat és a keleti nyelveket tanította. Mint ilyen ezelőtt há évvel a rend a Generalis tanácsosává választotta. Ezen hivatalától fölmentetvén négy évvel ezelőtt Észak-Amerikába ment, a hol két éven át a missióknak élt. Körülbelül másfél évvel ezelőtt a Szentföld Custosává választatott,

a mely hivatalát kiváló eréllyel töltötte be és lankadatlanul küzdött a Szetnföld érdekeiért, kivált mióta kitért a világháboru. Most sz. Ferenc Atyánk utóda lett, hogy tevékenységét az egész rendre kiterjeszthesse.

Másnap pünkösöd napján az új Generalis megkezdte a scrutiniumot a Procurator és a Generalis Definitorok választásához, a választás azonban csak kedden reggel 8 órakor történt meg. Ezen a választáson Generalis Procuratorrá választott Klumper Bernardin a hollandi Provincia tagja, a ki már hosszú éveken át működik Rómában, mint tanár. Az utóbbi években ő volt a szent Antal kollegium rektora. Kiváló jogtudós hírében áll és több Congregatio tagja. Definitor Generalisok lettek: az angol nyelv részére: P. Schmidt Benedek az északamerikai sz. Sziv Provincia tartományfőnöke, a spanyol nyelv részére: Lemos Placid volt Procurator Generalis, a francia nyelv részére újra megválasztott P. Dreyer Kolumbán eddigi francia Definitor, a német nyelv részére: P. Ratschek Pongrác a szász Provincia Custosa, a magyar és a szláv nyelvek részére P. Vosnják Vendel a Cyrill Method Provincia Custosa és volt Provincialisa, és végül az olsz nyelv részére, P. Marucci Mihály az alvernai Provincia volt tartományfőnöke.

Másnap vagyis 26-án reggel gyászszolozsma, emlékbeszéd és végül Libera volt az utolsó nagykáptalantól fogva elhunyt testvérekért és ugyanez nap déli 12 órakor fogadta kihalgatásán XV. Benek pápa az új Generalist és az egész Káptalant.

Az audientia örökké emlékezetes lesz az összes résztvevőknek. Fél tizenkettőkor gyülekeztek a káptalan tagjai a vatikáni Damazus udvarban, a honnan a schwaici testőrök sorai között fölvonultak a titkos konzisztoriumok termébe. A tágas és hosszú terem egyike a vatikáni palota legszebb látványosságainak. A mennyezetet arany kazetták díszítik gazdag ornamentikával, a falakat fölül köröskörül kiváló művészek freskói övezik, valamivel lejjebb pedig körülbelül három méter magasságban a padlózattól, az összes falak biborselyemmel vannak behuzva. A legfőbb dísz azonban a teremnek az aranytrón, a mely a terem főhelyét foglalja el és a melyet X. Pius a velenceiektől kapott ajándékba. Ennek aligha van párja a királvok palotáiban. Hat biborlépcsőn nyugszik és remek szimbolikus alakok díszítik. A káptalan tagjai mély csendben foglaltak helyet a pazar pompájú terem falai mellett elhúzódó bársonyszékeken és oly sokan voltak, hogy a terem köröskörül egészen megtelt és csak a trón oldalain maradt szabad tér, a hol egyik oldalon az új, a másik oldalon pedig a volt Generalis foglaltak helyet. Pont 12 órakor a lakájok jelentették, hogy a szent atya közeleg, a mire

valamennyien fölállottak. E pillanatban a szárnyas ajtók kitértek és a szent atya ünnepélyesen bevonult. Elöl két testőrtiszt jött, a kiket hat testőr követett kivont karddal, mind szálás és szép ifju alakok, utánuk két kamarás kíséretében megjelent a terem ajtajában maga XV. Benedek pápa. Egyszerű fehér talárban volt, fején fehér kamaurával és lábain bíbor cipőkkel. Ajkain jóságos mosoly játszadozott, mikor a hatalmas szerzetesi gyülekezeten végigtekintett. A vele jött két kamarás karjaira támaszkodva fölment a trón lépcsőin és azon helyet foglalt. Ugyancsak a szentatyával lépett a terembe rendünk bíboros protektora Giustini Fülöp, kinek éppen az nap volt a nevenapja. Miután a szentatya a trónon helyet foglalt, a bíboros a trón elé járult és a szentatyának tolmácsolta a Káptalan és az egész rend hódolatát. A szentatya mindenekelőtt fölszólította a bíborost, hogy foglaljon helyet, a ki leült a neki készített karoszékekbe, a káptalan tagjai pedig állva maradtak, azután a szentatya kezdett szólani. Első sorban gratulált a bíborosnak névnapja alkalmával és köszönetet mondott neki a rendi káptalanon kifejtett fáradalmáiért, majd a káptalan tagjaihoz fordult. Szent Pál apostol ezen szavaiból indult ki: „Ego vincit in Domino obsecro vos.“ Szerényen mondotta, ha másban nem is, de abban hasonlít az apostolhoz, hogy ő is bilincseket visel, ép azért mondhatja nekünk: „Ego vincit in Domino obsecro vos.“ Erre lendületes szép beszédben előadta, mi mindent vár ő és az Egyház az új Generálistól és az egész rendtől, kiemelte a szerzetesi erényeket és különösen hangoztatta az uniót, melyet XIII. Leo pápa hozott létre a rendben. Végül fölemelkedett a trónon és azt mondotta: „Mivel azonban jól tudom, hogy az én buzdításom egyedül nem elég, hacsak onnan fölülről nem jön segítség és áldás, onnan fölülről esdek én reátok áldást, kegyelmet és erősséget. Szálljon reátok az égi kegyelmek harmata és tekintsen reátok a ti nagy alapítók sz. Ferenc. Adja reátok áldását az Atya. Fiu és Szentlélek Isten.“ Erre kiterjesztette kezeit és a leborult Káptalant megáldotta. A körülbelül negyed óráig tartó beszéd a szentatyát mintegy egészen átalakította. Kis alacsony termete megnyult, arca kipirult és oly hévvel beszélt, hogy alakja egészen átszellemült. Mindenki érezte, hogy most szent Péter utódja és az egyház feje beszél. — A beszéd után a szentatya leszállt a trónról és a trón előtt térdeplő Generálist átölelte és megcsókolta, majd a Bíboros és a Generalis kíséretében az egész termen végigjárt és minden egyes atyával szót váltott, mindenkire külön áldást adott és mindenkinek kezét nyújtotta, a melyet valamennyien megcsókoltak. Krisztus helyetese végtelenül kedves volt mindenkivel szemben. Sokáig beszélgetett Bendes Valerián vizitátor atyánkkal, majd Zukottit a bolognai provincialist, a ki neki

Bolognából ismerőse volt megpirongatta, hogy már két hete Rómában van és még sem jött el hozzá látogatóba: „De reménylen — mondta neki — hogy még ma vagy holnap eljössz hozzám, hogy a bolognai dolgokról beszéljünk.“ Az öreg Mihacevic bosnyák provincialis bajusza ismét veszélybe került, mert a szentatya is tréfásan megráncigálta és enyelgő megjegyzést tett reá. — Utoljára még egyszer megállt a terem közepén és újra áldást adott az egész gyülekezetre, majd a testőrök és a kamarások kíséretében távozott. Távozása után a káptalan tagjai a jó biborost rohanták meg, hogy neki névnapijára gratuláljanak és sok jóságát megkö-

szönjék. Volt taps és Evviva elég, pedig a biboros egyre integette és enyelegve fenyegetőzött, hogy a szentatya, a ki még az ajtóban volt, meghallja. Meg is hallotta, visszafordult és mosolygott. A biboros mindenkit megölelt és az idegenektől elbucsuzott. Erre a káptalan tagjai kisebb csoportokban visszaindultak a kollegiumba.

Délután kezdődött a Káptalan oszlása. Ez este utazott el Provincialis atyánk is a német és osztrák-magyar rendtársak kíséretében. Az új Generális atya mindenkire áldást adott és szivélyes bucsuzással bocsátotta a káptalan tagjait utjokra.

Provinciális atyánk beszéde a rendi nagykáptalanon szent Ferencről.

Cum inter formidabiles armorum strepitus quisque mortalium refugium quaerit, cum vicissitudinum pertaesi omnes pacem sitiunt et similes ferae a venatoribus persecutae avide inquirunt locum ab hostium incursione securum; mirum sane est videre coetum procerum Ordinis S. P. N. Francisci, qui ad vocem supremi pastoris sui e regionibus longinquis, passim a nunc fureto bello funestissime devastatis, non timentes hostium iram, nec formidantes bellicosi itineris mille incommoda, ad sacratas Italiae ripas appulere, ut hic tamquam fratres in S. Francisco intimo amore conjuncti consilia conferant ad pusilli gregis S. P. N. Francisci bonum promovendum, et ut successorem darent eodem eximio Patri nostro. O beate P. N. Francisce! qui inimicas sibi gentes per mirabilem amorem tuum seraphicum in gremio Ordinis tui et per eminentiam in hoc venerabili coetu optimatum Ordinis, facis sibi amicas, imo fratres amantissimos, propera, veni Pater accelera ad populum tuum, qui praemittitur et teritur sub onere!

Concertationem fere universi mundi videns, admirandus interrogo: „Quare fremuerunt gentes, et meditati sunt inania?“ Quare sunt modo inimici gentes, quae antea fuerunt amici? Quare saeviant crudeliter in invicem, quae antea mutuo se se amplexati sunt amore? Nonne dominandi cupido, nonne desiderium lucri, nonne ambitio pernicioosa haec fecere? Horror a subjectione, aviditas habendi, dominandi libido non tantum animas fecit perdere, sed et integra pervertebat regna. Et ulterius interrogo, cur nos, qui earumdem gentium sumus filii erga invicem non irascimur? Cur nos in invicem non certamus, imo cur nos his non obstantibus invicem amamus et invicem pro fratribus habemus? Nonne spiritus Beatissimi P. N., Francisci fecit hoc, qui humilis est et obe-

diens, contemnit divitias et abhorret a vanitatibus huius saeculi? Spiritus iste vivificat nos et ideo quamvis foris universus furit, pugnat et concertat mundus, nos in pace, quiete et amore sumus tamquam unius patris filii.

Beatissimus P. N. Franciscus est inter nos vinculum firmissimum qui non tantummodo esse dedit nostro seraphico Ordini, verum etiam per admirabilem suum spiritum, qui jugiter in nostra sodalitate perseverat, per decursum saeculorum continuo eidem subsistentiam ministrat. Spiritus iste, de quo et nos participavimus, elevat nos supra omnes terrenas cupiditates, aufert fomenta dissensionis, incendit ignem charitatis et pacem, quae exuperat omnem sensum nobis conciliat. Quo plus bibimus ex hoc spiritu, eo firmiores sumus et magis assimilamur beatissimo Fundatori nostra, imo capaces reddimur, ut caeteros quoque ad aemulationem eius virtutum adducamus. Robur et prosperitatem non nisi spiritus S. P. N. Francisci praestat Ordini nostro, sine hoc vita et conversatio nostra etsi exterius veneranda, nihil aliud esset, quam aes sonans et cymbalum timiens; cum hoc vero vivificata validissimum est Ordo Seraphicus Ecclesiae subsidium, qui tamquam acies benedicta securus penetrat cuneos Christi hostium, et victoriam de hoste maligno reportat.

De hoc spiritu, quem a Seraphico Patre accepimus, vellem ego pro mea exigua capacitate disserere et eius vigorem in pectoribus seraphicis excitare. Ad hoc spectare debemus duces et exemplar nostrum B. Franciscum, qui exemplum dedit nobis, ut quemadmodum ipse fecit, ita et nos faciamus. Noscere ergo nobis oportet Charissimi Fratres S. P. N. Franciscum, necesse est intueri ardores eius seraphicos magnoque desiderio ferri in eius imitationem, ut sic tandem mereamur esse virtutum et spiritus eius participes.

S. Franciscus devotissimus noster parens et dignissimus Christi famulus quemadmodum tres ecclesias materiales sc. S. Damiani, S. Petri et S. Mariae Angelorum aedificavit et restauravit, ita etiam tres spirituales erexit ecclesias in tribus suis Ordinibus, qui tamquam pulcherrima templa Spiritus S. Ecclesiam universalem miro modo complent et exornant sicut noster Seraphicus Doctor Bonaventura scribit: „Divinae providentiae nutu, qua Christi servus dirigebatur in omnibus, tres materiales erexit ecclesias, antequam Odrinem inchoans Evangelium praedicaret, ut non solum a sensilibus ad intelligibilia, a minoribus ad majora, ordinato progressu conscenderet; verum etiam ut quid esset facturum in posterum sensibili foris opere mysterialiter praesignaret. Nam instar reparatae triplicis fabricae ipsius sancti Viri ducatu, secundum datam ab eo formam, regulam et doctrinam Christi triformiter renovanda erat Ecclesia, trinaque triumphatura militia salvandorum; sicut et nunc cernimus esse completum.“ Bonaventura c. 2. In his Ordinibus inflavit spiritum suum, qui tamquam pretiosissima haereditas nunc usque vivificat seraphicam militiam nostram et mundo coeloque placitus Franciscum quasi vivum repraesentat. Franciscus Evangelium Christi profundissime penetravit et pure simpliciterque docuit, sicut Ecclesia de eo canit: „Franciscus evangelicum nec apicem, nec unicum transgreditur nec jota“, et ex profundo Evangelii, quasi ex ditissima fodina nunquam antea deprehensus thesauros felici manu in lucem evexit. — Sicut caeteri fundatores ordinum ipse quoque pro fundamento consilia evangelica posuit, in tam sublimi tamen observantia, qualem in votis religiosis servandis nec caeteri fundatores ordinum, nec ipsa Ecclesia unquam imposuerunt. In voto etenim obedientiae communis Doctorum Ecclesiae sensus non plus postulat a religiosis, nisi ut obediant in omnibus praeceptis secundum regulam impositis. S. Franciscus, qui eo usque novit negare propriam voluntatem, ut etiam minimo novicio pctuisset perfecte obedire, postulat a fratribus gravi praecepto „ut obediant suis ministris in omnibus, quae non sunt contraria animae suae et regulae nostrae“ Reg. cap. X. Ergo alumni seraphici non tantummodo secundum regulam obediunt, sicut caeteri religiosi, verum etiam, uti dicunt, praeter, supra et infra quoque Regulam, ita ut nonnisi in praecepto peccaminoso cessaret obedientia nostra.

Consimilem sublimitatem invenimus in castitate, quam S. Franciscus a suis asseclis postulat. Non sufficit ei abstinere a peccaminosa cogitatione, verbo et opere, ultra quae nihil amplius postulat a caeteris regularibus et ecclesiasticis, ipse etiam suspicionem omnem vel levissimi mali, quae teneram castimoniae exis-

tionem posset obumbrare, procul amandat a fratribus suis per grave regulae praeceptum quod fratres ne habeant suspecta consortia vel consilia mulierum, ne ingrediantur monasteria monacharum, ne fiant compadres virorum vel mulierum, Reg. Cap. XI. Hic jam non agitur amplius de prohibitione luxuriae, sed angelica postulatur castitas, quae ab omni liber est suspitione.

Altissimum autem gradum attingit beatissimus Fundator noster in religiosa paupertate, quam in tanto sublimi gradu nemo ante ipsum exercuit vel imposuit. Hic revera ardet, flammescit et exurit omnia terrena spiritus S. Francisci. Non sufficit ei renunciare omnibus, quae singuli possident, jubet abjicere etiam in communi bona temporalia, quod nullus antea communitas religiosa fecit. Paupertas religiosa hoc non postulavit, paupertas autem seraphica nec his contenta erat. Restrungitur usus moderatus in vestibus, arctatur equitatio, pecuniae vero nec simplex facti usus admittitur. Per haec tam mirabilis paupertatis altitudo producitur, qualem ante Franciscum nemo adhuc coenobitarum conscendit. Hic jam non amplius de abiiciendis terrenis agitur, sed in necessariis quoque usurpandis ad extrema devenitur. — Homo, qui propter Deum tam perfecto modo potest seipsum expoliare, sicut avis a vinculis solutus, unde ex tali merito erumpunt pectore ardentia illa verba S. Francisci: „Deus meus et omnia!“

Franciscus, qui consilia evangelica ita novit servare, per haec eo usque exutus est ab omnibus terrenis, sicque est elevatus ad Deum ut Seraphinorum perfectionem et amorem visus est apropinquare. Elevatus supra omnia terrena oculis deificatis aspiciebat terrena et sic in omnibus creaturis Deum videbat resplendere; unde eas propter Deum tenero prosequeretur amore. Amabat solem, lunam et stellas; diligebat aves et caetera animalia, imo hanc dilectionem etiam ad silvas, fontes, terram, ignem et caetera elementa extendebat et omnia ista ad Deum laudandum provocabat. Et mirabile dictu! acsi animalia praesentissent hanc purissimam dilectionem, acsi suspicassent innocentiam huius secundi Adae, obliti metus ingeniti, Francisco appropinquaabant, aviculae super caput, humeros et manus eius descendebant cantantes cum eo in honorem Dei, cuius amor et eas inebriabat: „Paradisi innocentia rediisse videbatur — ait modernus quidam scriptor de S. Francisco quibeculae micas colligunt de mensa sua paupere; phasianus, cuius servaverat vitam, inseparabili ei adhaeret fide gaudetque blanditiis eius, lepus, quem eripuit de laqueo venantium, in sinu eius se abscondit. Aves in campo non fugiunt, sed auscultant collis extentis eius sermonem, Canta soror cicada, et lauda Deum creatorem in jubilo“ dixit cicadae quae volans ad manus eiusdem

tenerum suum emisit stridorem. In monte Alverniae volucres laete canentes eum salutabant, et nocte ad horem orationis excitabat eum, frater falco“ qui prope eius cellam in arbore nidificabat. Morienti quoque hirundines, cellam circumvolantes, cantabant supremum canticum. Sic Franciscus in omnibus creaturis videbat splendorem omnipotentiae et majestatis Dei.“ Thode, Franz von Assisi 55. Amor ab omni terrena labe purus, primaevam conciliavit Francisco hominis innocentiam, quae deinde mirabili simplicitate et candore exornabat eius animam, ita in eo resplendebat imago Christi, ut vel etiam Ecclesiae inimicos in admirationem rapiebat. Candorem animi et simplicitatem cordis is S. Francisco demiratus Renan exclamat: „Franciscus alter est Christus, vel ut melius dicatur, speculum Christi, quare eius valor pro critica religionis est immensus. Est enim homo, cui inerat summa post Christum puritas conscientiae, perfectissima simplicitas animi et vitalissima persuasio se esse filium Patris coelestis.“ Renan: Nouvelles Etudes 1899, 325, 335. Et alter ait: „Imitatus est sanctum Evangelium piissime et efficacissime omnium in Európa Christianorum, eratque forsan fidelissimus auditor illius sermonis, quem Christus habuit in monte.“ F. Neumann: Süddeutsche Monatshefte III. fasc. 4.

Non tamen sufficiebat Francisco configurare tantum in seipso vitam Domini, sed cupiebat etiam evangelizare aliis evangelium illud, quo erat ipse mutatus in virum alterum. Unde zelo divino actus circuibat predicans Evangelium omni creaturae, et ad eius predicationem apostolorum tempora rediisse videbantur: „Omnibus vulneribus infundebat ipse balsamum Evangelii — ait quidam ex adversariis Ecclesiae, monstrabat suo exemplo hominem christianum Ecclesiae fidelem ineffabilibus posse frui gaudiis. Non libertatem cogitandi, sed libertatem diligendi praedicans, reddidit Ecclesiae vim apostolatus pristini. Profundas tenerasque passionem religiosas, quas excitaverat Franciscus, fovere non destitit eius Ordo inter omnes fortunae vicissitudines Differentiae specificae religionis Franciscanae, libertas spiritus, amor, pietas hilaritas et familiaritas diu signa erant christianismi Itali, discernentia eum a pharisaismo, fanatismo et scholasticismo.“ E. Gebhart, L' Italiae mystique, Paris 1906, 117, 135. Quae Gebharti verba etsi minus recte dicta vivide tamen repraesentant spiritum, quo Franciscus erat plenus et de quo eius Ordo accipiebat.

Spiritus S. Francisci tam mirabilis tamque desiderabilis est, ut non tantummodo nos, verum et omnes Christi fideles in eo mirifice delectantur, eumque ad instauracionem vitae vere christianae maxime proficuum agnoscunt: „Ecclesiam debere suam conservationem praecipue mendicantibus saeculi XIII.“ ait Beissel (Die

kulturgeschichtliche Bedeutung des hl. Franz 287.) et non videtur multum exaggerare. Imo per studium historiae Franciscanae et vulgus profanum, Christi inimici et haeretici quoque suam attentionem ad S. Franciscum convertebant et vitam ab eo inventam non tantummodo mirabilem et summopere desiderabilem agnoverunt, verum hanc vitam, hunc spiritum et in vitam socialem populorum salubriter influxisse deprae dicabant. Ex multis sufficit tantummodo jam memoratum Renan adducere, qui non dubitat affirmare: „Non esse reperiendum in annalibus historiae post religionis christianae foundationem aliquam actionem, quae sic populos commoverit, sicut actio Franciscana.“ Nouvelles Etudes 341.

Gaudeamus Fratres Dilectissimi, nos esse huius praetiosi spiritus Franciscani, quem totus mundus aestimat et invidet, haeredes et depositarios, et gratias Deo referamus, qui nos eripuit de hoc saeculo nequam et Franciscanae adscripti militiae, ubi ex dulci hoc spiritu participamus.

Verum interrogo Charissimi Fratres, cur non animat omnes nos aequaliter spiritus S. Francisci, qui Ecclesiam conservat et populos commovet? Cur non summus omnes pleni spiritu seraphico, qui tam dulcis est illuminans oculos et convertens animas?

Cogitanti mihi de hac re et serio meditati ita videtur nos non omnes cognoscere thesaurum istum, quem portamus in via. Ignorantia spiritus s. Francisci et ex eo proveniens desidia, deinde nimia occupatio in studiis et cura animarum potissimum sunt causae defectus spiritum s. Francisci. Multi ex nobis similes sunt illis, qui possident quidem lapidem praetiosum, ignorant autem eius valorem et sic non desiderant spiritum s. Francisci, quem ignorant. Per continuum ergo lectionem semper intimius necesse est nobis penetrare vitam et spiritum B. P. N. Francisci et primorum fratrum, ut sic semper validius intueamur splendorem spiritus seraphici et ad eius aestimationem adducamur. Agnoscere debemus quam magni parentis summus filii, ut sic alta et excelsa sapiamus.

Nec tamen sufficit studium cognoscendi spiritum seraphicum ad hunc assequendum necesse est insuper tranquilla consideratio, humilis oratio et solers cura propriae animae. Multi sunt fratres, qui immensis se occupant studiis grandi ambitione die ac nocte laborant, et dum in scientiis proficiunt obliviscuntur propriae animae, orationem abbreviant, considerationem negligunt et sic passim spiritum seraphicum amittunt. Hos praecipue monet Seraphicus P. N. Franciscus: „ut non curent nescientes litteras, litteras discere, sed attendant quod super omnia desiderare debent habere spiritum Domini et sanctam eius operationem, orare semper ad Deum puro corde et habere humilitatem.“ Reg.

Cap. X. Quid enim prodest scientia absque spiritu seraphico?

Alii in pastoralis campo laborant in immensum et dum omnibus praesto sunt, sui ipsius obliviscuntur. Plus aequo sibi inculcant seraphicum principium: „Non sibi soli vivere, sed aliis proficere“ et dum aliis proficiunt, sibi vivere renuunt. Non suppetit eis tempus ad orandum et meditandum et ideo spiritum orationis et per hoc spiritum seraphicum in seipso extinguunt: „Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, animae vero suae detrimentum patiatur.“ Math. XVI. „26.“ Usquequo non recipis te — clamat ad tales mellifluus Doctor s. Bernardus — et ipse inter alios vice tua? Sapientibus et insipientibus debitor es, et soli negas te tibi? Stultus et sapiens servus et liber, dives et pauper, vir et foemina, senex et juvenis, clericus et liber, dives et pauper, vir et foemina, senex et juvenis, clericus et laicus, iustus et impius, omnes pariter participant te, omnes de fonte publico bibunt pectore tuo, et tu seorsum sitiens stabis? si maledictus, qui partem suam facit deteriorem, quid ille, qui se penitus reddit expertem?“ S. Bernardus. De consideratione 1. 1. c. 6. Ita est Fratres Charissimi! nihil valet labor, si non vivificat nos spiritus. Imprimis spiritus seraphicus est habendus, et hic sponte laborabit, imo miracula patrabit.

Ast non ultra intendo Charissimi Fratres fatigare attentionem vestram. Quaecumque hucusque de spiritu seraphico inter nos accendendo et fovendo ex obedientia dixi, non tamquam

magister docendo et exhortando locutus sum, sed tamen minimus Seraphici Patris assecla ex amore erga tantum Patrem protuli. Intime enim persuasus sum non nisi verum spiritum seraphicum posse Ordinem nostrum magnum et fortem reddere et nos ad coelestia regna sublimare. Finis ultimus noster nihil aliud est, quam Seraphicum Patrem nostrum in omnibus perfecte imitare et sic eius spiritum in nobis de die in diem magis ac magis evolvere unde ad hunc finem necesse est nobis tendere omnibus desideriis, omnibus orationibus et omnibus viribus nostris. In candelabro sumus Fratres Charissimi positi, ut bono exemplo luceamus mundo et virtutum seraphicarum bonum odorem diffundamus, ferveat ergo amor erga Seraphicum Patriarcham nostrum, floreant virtutes seraphicae, et aedificetur mundus.

Firmiter spero, quod Deus, qui tot et tanta operatus est per humilem Seraphici Patris nostri militiam in praeterito, adiciet et maiora in futuro Humilis oratio nostra conservabit nos in subiectione et famulatu S. Ecclesiae, addet vires ad servanda consilia evangelica et replebit nos spiritu et benedictione S. P. N. Francisci. Indesinenter ergo oremus Fratres Charissimi ad bonorum omnium largitorem Deum, ut per intercessionem B. P. N. Francisci, semper subditi et subjecti pedibus eiusdem S. Ecclesiae, stabiles in fide catholica, paupertatem et humilitatem et sanctum Evangelium Domini nostri Jesu Christi, quod firmiter promisimus, observemus.

Róma 1915. május 18.

Hirek a Provinciából.

Provincialis atyánk római útja. Május 5.-én indult el Budapestről Provincialis atyánk a wieni és a magyar provincialis atyák kíséretében. Este indultak el Pragerhof felé és reggelre már az olasz határ felé jártak. Minél tovább mentek a határhoz, annál szembetűnőbb lett a sok katonaság, mely a határszéli hegyeket megszállta. A magas szikla hegyeken jó fedezéket találtak tüzeink és hatalmas ágyúcsövek kandikáltak ki a sziklahasadékokból. Minden a háborút látszott hirdetni és félelmet gerjesztett az utasokban. Az olasz határt átlépve a hitszegő Olaszországban még nagyobb volt a katonai készülődés és mozgósítás, holott akkor még messze volt a háboru üzenés. Csupa katonavonatokkal és municiókocsikkal találkoztak. Csak egy volt a feltűnő, hogy míg a mi katonáink felbokrétázva vidáman énekeltek, addig a mozgósított olasz katonák sötétlen hallgattak és semmi vigáság vagy lelkesedés nem volt náluk észlelhető. — Több órai késéssel érkeztek az atyák Velencébe, a hol egy nap-

ra megpihenni szándékoztak. A szép Velence bizony meglehetősen elhagyatott volt, mert nem volt ott rajtuk kívül talán egy idegen sem, holott máskor mindig néhány ezerre ment az idegenek száma. A velencei testvérek intették az érkező Provincialis atyákat, hogy csak másnap menjenek ki a városba, mert az nap nagy tüntetések voltak Monarchiánk ellen. Másnap csakugyan ki is mentek, hogy az ottani műrekek között szétnézzenek, de akkor már minden elhordhatót elszállított az olasz kormány. Flórenche és így csak a sz. Márk templomban és a doge palota terében gyönyörködhetek. Másnap reggel tovább utaztak Assisibe, a hová aznap este meg is érkeztek. A porciunculai testvérek rendkívül szívesen látták a Provincialis atyákat és itt távol a hadi zajtól, két igazán kedves napot töltöttek és zavartalanul ajatalkodhattak ezen a sz. Ferenc Atyánk nyomdokaitól megszentelt helyen. Innen 10.-én az assisi Provincialis kíséretében Rómába utaztak. Rómából ekkor már az összes német és osz-

trák-magyar papok és szerzetesek elmenekültek, úgy hogy a követségen, a hol a Provinciális atyák megjelentek, nagyon rázták a fejüket, hogy miként lehet most Rómába jönni, mikor a követség is készen állott már az utazásra. A Provinciális atyákat azonban a kötelesség szólította, azért nem volt szabad félelmet ismerniök. Dacára tehát a háborútól való általános rettegésnek, maradtak és magukat Istenre bízák. E közben azonban a Generális atya sem maradt tétlen, elment az olasz külügyminiszteriumba és ott írásban *salvus conductus* eszközölt ki a külföldi atyák részére, a mi többé-kevésbé megnyugtatta őket. Minthogy a tüntetések Monarchiánk és követségünk ellen az utcán napi renden voltak, Provinciális atyánk és társai alig mertek kimenni az utcára, hogy a sz. helyeket meglátogassák, csak itt-ott mentek el lopva egyik-másik templomba, de egyszer ezen is majdnem rajta vesztettek. Áldozócsü-törtökön Provinciális atyánk az erdélyi és weni provinciálisokkal a sz. Péter templomban voltak vecsernyén, a honnan a villanyos kocsin tértek vissza. Mikor azonban a quirinali palotához értek, az alagútból, a mely alatt a villanyosnak el kellett mennie, órjási tüntető csapat vonult ki zászlókkal, botokkal és kövekkel fölfegyverkezve, hogy a Quirinál és a mi követségünk előtt tüntessenek a Monarchia ellen. A villanyos a nagy tömegben elakadt, a ki csak tudott, menekült a villanyosról és a mi főatyáink egyedül maradtak két angol pappal a dühöngő sokaság között. Ezer félelmet állottak ki az alatt a fél óra alatt, míg így az ordító söpredék között kellett vesztegelniök, a jó Isten azonban, a kihez szorongatásukban folyamodtak, megmentette őket, a tüntetők nem ismerték föl, hogy Monarchia polgárai, mert ez esetben veszve lettek volna, és így egy-két gunyos megjegyzésen kívül egyéb bajuk nem esett, mert a katonaság egy fél óra múlva fölszabadította a villanyost és szerencsésen haza érkeztek. Ez után mondanunk sem kell, hogy többé nem igen tették ki a lábukat a kollegiumból, kivéve az utolsó napot, a mikor a háboru csakugyan kitört és a mi követségeink elutaztak. A követek annyira *udvariasak* voltak irántuk, hogy beizentek 21.-én a kollegiumba, hogy utazzanak velük a mi atyáink is és tovább semmi esetre se maradjanak, mert nem lehet bizni egy ilyen hitszegő állam *salvus conductus*ában; de a következő napon volt a Generális választás és így bármennyire szorult volt is a helyzet, maradniok kellett, jóllehet, sokan ijesztgették őket, hogy az olasz kormány Afrikába fogja őket deportálni, ha most nem mennek. El kell azonban ismerni, hogy ez esetben az olasz kormány hű maradt ígéréstéhez, mert dacára annak, hogy mieink még 26.-ig maradtak az örök városban, mikor a külügyminiszteriumban jelezték, hogy menni akarnak, az olasz kormány külön kocsit bo-

csátott rendelkezésükre, a melybe este lopva szálltak föl a német és osztrák-magyar provinciálisok és itt bezárva, két detektív felügyelete alatt utaztak egész a Schweici határig. Milánóhoz közel az ablakokat is befüggönyözték, a detektívek és katonák álltak a kocsii folyosójára, nehogy valaki kinézzen az ablakból és esetleg meglássa az olasz erődítményeket, a melyeket akkor csináltak. A katonák kijelentették, hogy parancsuk van azonnal bekötni a szemét annak, a ki az ablakon ki mer nézni. Így tehát sötétben utaztak egész a határszélig, a hol végre felgördültek a függönyök és a provinciális atyák gyönyörködhetek Schweic gyönyörű tájképeiben. — A végsőig kimerülve ért Provinciális atyánk társaival Wienbe, a hol némiképp kipihente a 48 órán keresztül meg nem szakított utat. Végre 29.-én hazai földre értek, a hol megkönnyebbülten gondoltak vissza a kiállott sok viszontagságokra. Annyi bizonyos, hogy ez a nagykáptalan egyike volt a legviszontagságosabbaknak.

A magyar Ferencrend gyásza. Igen szomorú és gyászos pünkösdsje volt az idén a magyar provinciáknak. Ama szomorú hír, mely május 20.-án szárnyrakelt Nagykanizsáról és csakhamar az egész országban elterjedt, igen lesújtott mindnyájunkat. De nem is csoda. Hiszen a legjobb lelkü atyánk és testvérünk, a szelíd és mindenkitől kedvelt P. Ozorai Izidor marianus exminister provinciális haláláról értesültünk, amely amennyire hirtelen és váratlan, ép oly megrendítő és lesújtó is volt; amint ugyanis kocsin az érkező P. Vizitator elé sietett az állomásra, az egyik vasuti átjárónál egy ép arra száguldó mozdony kocsiját elkapta, őt pedig darabokra tépte. A testvérek a P. Vizitatorral egyetemben könyvelt szemekkel, bánatos szívvel, kezeiket tördelve és keseregve álltak körül a jó Izidor atya holttestemét s velük könnyeztünk és bánkódtunk mi is a messze távolból, valahányan csak ismertük. Rómába ép pünkösdi vigiliáján a generális megválasztása után érkezett a sürgöny: „Pater Izidorus optimus superior obiit.“ de e pár szó ép elég volt ahhoz, hogy véget vessen az ünnepies örömnök és a fájdalom és szomorúság töltse be ott időző ismerősei lelkét. Hogy mit vesztett a mariana Provincia a jó P. Izidorban, azt leírni úgy sem lehet, azt csak érezni fogják a testvérek. De érezni fogjuk ezt mi is mindannyian magyar ferencesek, mert benne elvesztettük egyik legjobb atyánkat és testvérünket, példaképünket a szelídség, szívjóság és szerzetesi életben, a magyar provinciák egyik kiváló férfiát és cszlopos tagját. P. Izidor 1851. dec. 4.-én született Érsekújvárt, rendbelépett 1864. szept. 18.-án, fogadalmat tett 1873. augusztus 9.-én, pappá szentelték 1874. szept. 17.-én. Mint ifjú páter az érsekújvári gimnáziumban tanárkodott, azután mint lector a rendi ifjuság oktatásá-

val foglalkozott. Mint malackai házfőnök még a „Felicitate quadam“ bulla megjelenése előtt igen sokat fáradozott a reformáció érdekében, amelynek igaz előhőse és zászlóvivője volt. Több ízben volt provinciális és Vizitator Generális, így ezelőtt hat évvel a mi Provinciánknak is, amikor kedves és felejthetetlen emléket hagyott lelkiünkben, most pedig mint a nagykanizsai kolostor főnöke költözött az Urhoz. Jó lelkét a testvérek buzgó imáiba ajánljuk. Bone Jesu dona ei requiem!

Uj levitáink és neopresbytereink. Mult hónapja számunkban már jeleztük, hogy theologus testvéreink közül kik kapnak szent rendeket. Most csak annyit kívánunk még megjegyezni az ordinációk idejére nézve, hogy a tonsurát és kisebb rendeket f. hó 11.-én; a subdiaconatot 12.-én; a diaconatot 13.-án és a presbyterátot 14.-én fogja feladni az egri érsek ur házi kápolnájában. A négy neopresbyter f. hó 20.-án tartja primiciáját, és pedig Horváth Zenó Gyöngyösön, Borsányi Eulázsz Szekszárdon, Kiefer Szilvér Mária-Radnán és Herr Leo Máslakon. Az Ur Jézus áldása legyen rajtuk! Mementóikba ajánljuk az alma mater Provinciát.

Lelki gyakorlatok és konferenciák. Miként méltó és igazságos is, mindenkor a legmelegebb érdeklődéssel viseltetünk rendtársaink azon működése iránt, mellyel a lelkeket a kor téves irányától Krisztus igaz és állandó útjára terelni iparkodnak, — akár missiók, akár lelki gyakorlatok, akár konferenciák által.

Örömmel közöljük tehát, hogy P. István még a nagybőjt folyamán három lelki gyakorlatot tartott Szegeden: egyet a főreáliskola növendékeinek, egyet a férfi kongregációnak és egyet az intelligens hölgyeknek. Mind a három igazán nagyszerű eredménnyel folyt le.

Ennél nagyobb hatásuk voltak azok a konferenciák, melyeket P. István május hó 10., 11., és 12.-én a szeged-alsóvárosi zárdaiskola nagytermében urak számára tartott. A siker érdekében a Kath. Kör Elnöksége külön Meghívót bocsátott ki, az eredmény nagyságát pedig eléggé bizonyítja az is, hogy a szegedi lapok lelkes hangon, magasztaló stílussal emlékeztek meg „az alsóvárosi quardián“-nak, az „István barát“-nak konferencia beszédeiről.

Hadd lássuk kétszeres kivonatban az első konferenciát!

Hallgatóinak megjelenését bizonyítéknak

tartja a mellett, hogy Szeged férfi intelligenciája nem struccfalca, mely úgy számol le a nehézségekkel és problémákkal, hogy a materiába dugja intelligenciáját, — hanem sascsapat, mely akkor van elemében, ha a magasba szállhat, hogy farkasszemet nézhessen a vakító nappal.

Ilyennek kontemplálta az embert az Alkotó s ezért definiálta úgy, hogy „similitudo Dei“ — Isten hasonmása. Ilyen embert keresett lámpájával Diogenes, — de a pogány filozofia gyenge fényében nem találta, rámutatott ezért a keresztény világnézet emberére: Krisztusra.

Kár, hogy a korok szellemi gigászai az ősember helyett az állatembert mentek keresni. Pedig chimeria az, mintha a természet tudása ellentmondana a keresztény bölcsesletnek — vagy viszont. Hisz egy mester művei. Troplong a nagy modern jogtudós és az apostata Jouffroy bevallották, „hogy az egyedüli igaz tudomány a katekizmus.“ Ez fejt meg a problémákat: mi vagyok én? mi a kötelességem? Megismerni a végtelen igazságot, ez a vér szabadsága; látni őt a mindenségben, — hozzá vezet minden tudomány; szeretni Őt — ez az értelmes, erkölcsi viszony.

Igy halad a keresztény szellem, míg meg nem találja Istent. Tevékeny is e szellem, mint modellje, a termő, föntartó, kormányzó Isten, ki ráhatott a pogány tömegre is, ki viaskodott a zsinagógában, ki megtestesült a kereszténységben. Ez Jézus, a történelmi alak, a szellemalakító, az egyházalapító, Az egyházat pusztá eszményeért tisztelni, szeretni kell, mint Isten energiáját tevékeny keresztény élettel; helyet neki a szivben, a cselekedetben, a családban, hivatalban, társadalomban.

Ugyancsak a három kérő napon tartott P. Oswald theologiai magiszter fényesen sikerült lelkigyakorlatokat a dunaföldvári Oltáregyletnek. Beszédeivel beállította Krisztust a háborus világba, mely nélküle nem találhat békét, megnyugvást. A naponkint zsufolásig telt templom, az egész község lelkesedése, a hitélet felelevenedése bizonyítja az üdvös sikert, melynek emléke, hatása sokáig meg fog maradni.

Pusztító zivatar Simontornyán. A simontornyai Vicarius, Timót atyától vettük az alábbi jelentést, amelyet itt közlünk szóról szóra óhaja szerint:

„Óriási zivatar dult nálunk pünkösdi vigiliáján a délutáni órákban. Villámlás, egymást érő menydörgés, felhőszakadás, jégeső változtak 5 órától este 8-ig. A villám több házba becsapott. Embert, állatot, vetést, szőlőt pusztított. Ezen ítélet idő közepette zárdatemplomunk sem maradt kivétel, mert becsapván a villám az óraszerkezetbe, azt tönkretette. A főajtót és a mult évben készült terméskő lépcsőzetet, valamint a kórust tartó egyik oszlopszatot erősen megrongálta. Így hát misericordia Domini, quia non sumus (totaliter) consumpti. Tekintettel, hogy a templom megrongált

részeit haladéktalanul rendbe kell hozni, ezuton is fordulunk rendházaink összes Nt. Ellátásához, hogy adományokkal működjenek közre, miszerint a zárda templomunk ismét teljes épességben szolgálja a Mindenható dicsőségét. A szives adományokat a leghálásabban fogadja a simontornyai zárdafőnökség.“

Szerkesztői üzenetek.

Közlönyünk jövő hónapi száma elmarad és a szokáshoz hiven csak az augusztusi számmal egybevonva fog megjelenni.

